

**PODLASKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w BIAŁYMSTOKU
15-213 Białystok, ul. Mickiewicza 3**

PS-I.431.9.2013

**Pani
Zofia Sowul
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Grabowie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206, z późn. zm.) w zw. z art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), art. 20 ust.1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 139 poz. 992 z późn. zm.), w dniu 24.10.2013 r. pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku w składzie:

1. Marek Kiryluk – inspektor wojewódzki - przewodniczący zespołu kontrolnego (upoważnienie nr 1/2013 znak: PS.I.431.9.2013.MK z dnia 23.10.2013 r. wydane z upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej),
2. Justyna Lulewicz - inspektor wojewódzki (upoważnienie nr 2/2013 znak:PS.I.431.9.2013.MK z dnia 23.10.2013 r. wydane na podstawie upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej), przeprowadzili kontrolę, w trybie zwykłym, w Ośrodku Pomocy Społecznej w Grabowie, ul. Sikorskiego 1, 18-507 Grabowo, zwanym dalej OPS, Ośrodkiem.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu w księżce ewidencji kontroli Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabowie pod poz. nr 1/2013.

Zakres kontroli i okres objęty kontrolą: Prawidłowość przyznawania i wypłacania świadczeń opiekuńczych, w okresie od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia kontroli.

Wykonywanie zadań w kontrolowanym zakresie oceniam pozytywnie z uchybieniami.

W wyniku przeprowadzonej kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą zadania wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 139 poz. 992 z późn. zm.), zwaną dalej ustawą, realizuje OPS, na podstawie § 2 pkt 2 i § 7 ust. 4 Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabowie z dnia 30 kwietnia 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2005 r., Nr 19, poz.289).

Zgodnie z § 15 ww. Statutu w Ośrodku została utworzona komórka organizacyjna do realizacji świadczeń rodzinnych. Zadania z zakresu świadczeń rodzinnych wykonywał pracownik OPS, zatrudniony na stanowisku podinspektora ds. świadczeń rodzinnych, zgodnie z zakresem czynności z dnia 02.01.2009 r.

Kierownik OPS posiadał upoważnienie Wójta Gminy Grabowo do prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń rodzinnych, w tym do wydawania decyzji administracyjnych na podstawie ustawy (upoważnienie nr 28/2004 z dnia 14 czerwca 2004 r., znak OG.0113-29/04).

W trakcie kontroli, wyjaśnień udzielała osoba realizująca zadania z zakresu świadczeń rodzinnych.

Ocenę kontrolowanej jednostki dokonano na podstawie następujących ustaleń:
W kontrolowanym okresie OPS wydawał decyzje w zakresie świadczeń opiekuńczych, tj.:

- 20 decyzji ustalających prawo do zasiłku pielęgnacyjnego,
- 12 decyzji ustalających prawo do świadczenia pielęgnacyjnego,
- 5 decyzji odmownych w zakresie ustalenia prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego,
- 1 decyzję w sprawie świadczeń nienależnie pobranych.

Pod względem legalności i rzetelności porównano zgodność 9 akt spraw w zakresie świadczeń opiekuńczych, 4 decyzje odmowne oraz 1 decyzję w sprawie świadczeń nienależnie pobranych, z przypisami wynikającymi z ustawy. Dodatkowo skontrolowano 5 decyzji, ustalających prawo do dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego.

Stwierdzono, że OPS przyjmował wnioski, zgodne ze wzorami określonymi w załącznikach 16-18 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2013 r., poz.3), zwanego dalej rozporządzeniem.

Wnioski oraz zawarte w nich oświadczenia i pouczenia były podpisane przez osobę ubiegającą się o świadczenie opiekuńcze. Ponadto zawierały dane określone w art. 23 ust. 3 ustawy. Do wniosków dołączane były dokumenty stanowiące podstawę ustalenia prawa do świadczeń, wymienione w art. 23 ust. 4 ustawy oraz § 6 - 8 rozporządzenia.

1) zasiłek pielęgnacyjny

Na podstawie skontrolowanych 4 akt spraw, (20 %) stwierdzono, że Ośrodek prawidłowo ustalał prawo do zasiłków pielęgnacyjnych, na podstawie wniosków oraz wymaganych dokumentów m. in. orzeczenia o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności oraz dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby ubiegającej się o zasiłek pielęgnacyjny. Postępowanie administracyjne zakończono wydaniem decyzji.

W skontrolowanych sprawach (4 decyzje) stwierdzono, że zasiłki pielęgnacyjne przyznawane były:

- osobom uprawnionym, tj. niepełnosprawnym dzieciom, osobom niepełnosprawnym w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymowały się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- od miesiąca złożenia wniosku w organie właściwym do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływał termin ważności orzeczenia, a w przypadkach ustalenia niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności na trwale – bezterminowo,
- w prawidłowej wysokości, tj. 153 zł miesięcznie, stosownie do § 2 pkt 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz.U. z 2012 r., poz.959).

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego ustalano również na podstawie art. 24 ust. 2a ustawy, tj. od miesiąca złożenia wniosku o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.

Nie wydawano decyzji odmownych z powodu wystąpienia negatywnych przesłanek określonych w art.16 ust.5-6 ustawy.

Natomiast we wszystkich skontrolowanych decyzjach:

- w podstawie prawnej powołano się na nieaktualne rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. Nr 105, poz.881 z późn. zm.),
- w podstawie prawnej nie określono stopnia pokrewieństwa pomiędzy wnioskodawcą a osobą uprawnioną (w aktach sprawy brak dokumentu potwierdzającego ten fakt),
- pouczenie nie zawierało jasnych i wyczerpujących informacji o konsekwencjach prawnych dotyczących świadczeń nienależnie pobranych.

2) świadczenie pielęgnacyjne

Na podstawie skontrolowanych 5 akt spraw (41,67%) OPS prawidłowo ustalał prawo do świadczeń pielęgnacyjnych, na podstawie wniosków oraz wymaganych dokumentów m. in.

orzeczenia o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności oraz dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne. Postępowanie administracyjne zakończono wydaniem decyzji.

Na podstawie wydanych decyzji stwierdzono, że świadczenia pielęgnacyjne przyznawane były:

- osobom uprawnionym, tj. matkom które zrezygnowały z pracy lub nie podejmowały zatrudnienia w związku z koniecznością opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności, która potrzebuje stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- osobom uprawnionym, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole, nie później niż do ukończenia 25 roku życia,
- od miesiąca złożenia wniosku w organie właściwym do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia, a w przypadkach ustalenia niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności na trwale – bezterminowo,
- w prawidłowej wysokości, tj. 520 zł miesięcznie (do 30 czerwca 2013 r.) i 620 zł miesięcznie (od 1 lipca 2013 r.), stosownie do art.17 ust.3 ustawy.

Natomiast w podstawie prawnej brak powołania się na art.17 ust. 1 b ustawy, tj. przysługiwania świadczenia pielęgnacyjnego ze względu na niepełnosprawność osoby wymagającej opieki.

Pouczenie zawarte w decyzjach w sprawie ustalenia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego zawierało jedynie przytoczenie przepisu ustawy (art.25 ust.1 ustawy) w zakresie skutków nie powiadomienia organu o zmianach mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych. **Pouczenie nie zawierało jasnych i wyczerpujących informacji o konsekwencjach prawnych niezastosowania się świadczeniobiorcy do przepisów ustawy.**

Skontrolowano 5 decyzji ustalających prawo do dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości 100 zł za okres 1 stycznia do 30 czerwca 2013 r. i stwierdzono, że były one przyznane osobom wymienionym w art.17 ust.1 ustawy. Podstawą do wydania ww. decyzji był m.in. art.12 ust.1 i 2 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz.1548). Powyższe decyzje, wydane osobom uprawnionym, utraciły swoją moc w dn. 30 czerwca 2013 r.

Podczas kontroli stwierdzono, że zgodnie z art.11 ust.4 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, do akt 6 osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne dołączone było zawiadomienie zamiast informacji za zwrotnym potwierdzeniem odbioru informujące o:

- zachowaniu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego do 30 czerwca 2013 r.,
- wygaśnięciu z mocy prawa decyzji wydanych do 31 grudnia 2012 r. o przyznaniu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego,
- warunkach nabywania prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego i świadczenia pielęgnacyjnego,
- konieczności ponownego złożenia wniosku wraz z dokumentami o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego lub do specjalnego zasiłku opiekuńczego. **Natomiast nie określono terminu złożenia wniosku.** Ponadto powyższe informacje nie były opatrzone podpisem osoby uprawnionej.

Powyższe pisma, wystosowano do wszystkich osób otrzymujących przedmiotowe świadczenie, w terminie określonym w art. 11 ust. 4 ww. ustawy, tj. 2 miesiące od dnia wejścia jej w życie.

Nie wystąpiły przypadki wydawania decyzji odmownych:

- z powodu wystąpienia negatywnych przesłanek określonych w art.17 ust.5 ustawy,
- powołujących się na uchwałę Najwyższego Sądu Administracyjnego znak I OPS 5/12 z dnia 11 grudnia 2012 r.

3) specjalny zasiłek opiekuńczy

W zakresie ustalenia prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego, przyznawanego w okresie zasiłkowym 2012/13 wydano 5 decyzji odmownych, wszystkie zostały zaskarżone. Samorządowe

Kolegium Odwoławcze w Łomży utrzymało w mocy 2 decyzje, a 3 uchyliło i przyznało świadczenie. Skontrolowano 4 decyzje odmowne. Decyzje zostały wydane osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r., poz.788) ciąży obowiązek alimentacyjny (dzieciom) oraz małżonkom. Do akt sprawy dołączone były następujące dokumenty:

- kwestionariusz wywiadu środowiskowego, w celu weryfikacji okoliczności dotyczących spełniania warunków, o których mowa w art.16a ustawy, tj. sprawowania stałej opieki nad osobą wymagającą opieki,
- orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności osoby wymagającej opieki,
- oświadczenia oraz zaświadczenia członków rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki o dochodzie podlegającym opodatkowaniu na zasadach określonych w art.27, 30b, 30c i 30e ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych osiągniętym w roku poprzedzającym okres zasiłkowy, tj. za 2011 o czy łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę i nie przekraczał kwoty, o której mowa w art. 5. ust.2 ustawy - tj.623 zł. Dochód określony w decyzjach został ustalony prawidłowo.

Podstawą odmowy ww. decyzji było niespełnianie przesłanki rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

W aktach skontrolowanych spraw stwierdzono brak:

- **jasnego i przejrzystego wyliczenia dochodu określonego w art. 16 a ust. 2 ustawy,**
- **dokumentu potwierdzającego stopień pokrewieństwa pomiędzy osobą sprawującą opiekę, a osobą wymagającą opieki (akt urodzenia, akt małżeństwa).**

Wydano 1 decyzję w sprawie świadczeń nienależnie pobranych (świadczenia pielęgnacyjnego). Podstawą wydania decyzji był dostarczony przez stronę akt zgonu osoby wymagającej opieki. W związku z powyższym, że świadczenie pielęgnacyjne jest świadczeniem podzielnym, prawidłowo określono termin, od którego uchylono prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. **Natomiast nie wydano decyzji zobowiązującej świadczeniobiorcę do zwrotu wypłaconego świadczenia za ten okres.**

Nie wystąpiły przypadki zastosowania art.17 a ustawy, tj. wydatkowania świadczeń opiekuńczych niezgodnie z przeznaczeniem.

Mając na uwadze powyższe uchybienia i stwierdzone pojedyncze nieprawidłowości, wykonywanie zadań w kontrolowanym okresie oceniam pozytywnie z uchybieniami.

Przyczyną stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości było niewłaściwe stosowanie ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Osobą odpowiedzialną za stwierdzone uchybienia jest pracownik OPS, realizujący zadania wynikające z ustawy oraz Kierownik OPS – w zakresie nadzoru nad realizacją kontrolowanych zadań oraz wydawaniem decyzji administracyjnych.

Do projektu wystąpienia pokontrolnego znak: PS-I.431.9.2013.MK z dnia 20.11.2013 r. nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe oceny i uwagi wnoszę o:

- 1) wydawanie decyzji ustalających prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w oparciu o właściwe artykuły ustawy,
- 2) zawieranie w pouczeniu decyzji ustalających prawo do świadczeń opiekuńczych jasnych i wyczerpujących informacji o konsekwencjach prawnych niezastosowania się świadczeniobiorcy do przepisów ustawy.
- 3) powołanie się na aktualne rozporządzenie Ministra Polityki i Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2013 r., poz.3),

- 4) określanie stopnia pokrewieństwa koniecznego do ustalania prawa do świadczeń opiekuńczych na podstawie dokumentów potwierdzających ten fakt (odpis aktu urodzenia, małżeństwa),
- 5) wydawanie decyzji w sprawie zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia pielęgnacyjnego (w przypadku uprawomocnienia się decyzji w sprawie świadczenia nienależnie pobranego),
- 6) zawieranie w informacjach wymaganych ustawą podpisu osoby uprawnionej oraz terminu złożenia wniosku.

Informując o powyższym, uprzejmie proszę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości.

Jednocześnie proszę poinformować Wojewodę Podlaskiego, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykorzystania ww. uwag i wniosków oraz o wykonaniu zaleceń, a także o podjętych działaniach i wskazanie terminu, w którym działania te zostaną wykonane.

Z up. WOJEWODY PODLASKIEGO

Andrzej Kozłowski /-/

**Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej**

Do wiadomości:

1. Pan Józef Wiszowaty – Wójt Gminy Grabowo
2. a/a